

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

z dnia 17 sierpnia 1993 r.

w sprawie ośrodków adopcyjno-opiekuńczych.

Na podstawie art. 5 ust. 4 oraz art. 60 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. Nr 95, poz. 425 oraz z 1992 r. Nr 26, poz. 113 i Nr 54, poz. 254) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. W celu inicjowania i wspomagania zastępczych form opieki i wychowania rodzinnego tworzy się ośrodki adopcyjno-opiekuńcze.

2. Przez zastępcze formy opieki i wychowania rodzinnego należy rozumieć: rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, rodziny przysposabiające (adopcyjne).

3. Ośrodek adopcyjno-opiekuńczy, zwany dalej „ośrodkiem”, jest specjalistyczną placówką o charakterze diagnostyczno-konsultacyjnym, której zadaniem jest:

1) pozyskiwanie i kwalifikowanie osób wyrażających gotowość zapewnienia dziecku zastępczego wychowania rodzinnego w formie: przysposobienia, rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, jak również dobór dzieci do wychowania w zastępczym środowisku rodzinnym,

- 2) powiadamianie sądu opiekuńczego o okolicznościach, które uzasadniają wszczęcie z urzędu postępowania opiekuńczego, oraz na żądanie sądu udzielanie opinii w sprawach o przysposobienie,
- 3) wnioskowanie o umieszczenie dziecka w zastępczej formie wychowania rodzinnego, z zastrzeżeniem pkt 2,
- 4) pomoc w regulowaniu sytuacji prawnej dzieci wymagających zastępczych form wychowania rodzinnego,
- 5) prowadzenie poradnictwa i pomocy pedagogicznej dla rodzin przysposabiających, zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz prowadzenie pośrednictwa adopcyjnego i pomocy w zakresie przygotowywania wniosków do sądu o przysposobienie,
- 6) pomoc dla rodzin naturalnych w zakresie wychowania i opieki nad dziećmi.

4. Zadania, o których mowa w ust. 3, ośrodek realizuje przez:

- 1) pozyskiwanie i gromadzenie informacji o dzieciach wymagających zastępczych form opieki rodzinnej,
- 2) przeprowadzanie wywiadów środowiskowych, badań pedagogicznych kandydatów do zastępczych form opieki rodzinnej, udzielanie tym kandydatom pomocy w zakresie przeprowadzenia przez nich badań lekarskich w placówkach służby zdrowia w celu ustalenia ich stanu zdrowia,
- 3) przygotowywanie kandydatów do sprawowania zastępczej opieki rodzinnej,
- 4) pomoc w uzyskiwaniu wstępnej i okresowej oceny stanu zdrowia i rozwoju dzieci wymagających zastępczych form opieki rodzinnej,
- 5) współpracę z sądami, placówkami opieki społecznej, zakładami opieki zdrowotnej, z innymi instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz opieki nad dzieckiem.

§ 2. Publiczne ośrodki adopcyjno-opiekuńcze zakładają i prowadzą kuratorzy oświaty.

§ 3. 1. Niepubliczne ośrodki mogą zakładać i prowadzić:

- 1) stowarzyszenia zarejestrowane w Rzeczypospolitej Polskiej, których statuty przewidują udzielanie pomocy dzieciom i rodzinie oraz których dotychczasowa działalność daje rękojmię należytego wykonywania zadań wymienionych w § 1 ust. 3,
- 2) kościoły i związki wyznaniowe oraz kościelne osoby prawne, zarejestrowane i działające w Rzeczypospolitej Polskiej, prowadzące działalność charytatywno-opiekuńczą.

2. Podmioty, o których mowa w ust. 1, mogą zakładać i prowadzić ośrodki niepubliczne, jeżeli pracują w nich osoby posiadające kwalifikacje wymagane od pracowników ośrodków publicznych.

3. Podmioty wymienione w ust. 1 mogą założyć ośrodek po stwierdzeniu przez kuratora oświaty właściwego dla siedziby ośrodka spełnienia warunków, o których mowa w ust. 1 i 2, oraz po uzyskaniu wpisu do ewidencji na zasadach określonych w art. 82 i 83 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. Nr 95, poz. 425 oraz z 1992 r. Nr 26, poz. 113 i Nr 54, poz. 254). Odmowa wpisu do ewidencji następuje w drodze decyzji administracyjnej.

§ 4. Nadzór nad działalnością publicznych i niepublicznych ośrodków na terenie województwa sprawuje kurator oświaty właściwy dla siedziby ośrodka.

§ 5. 1. Organizację i zasady działania ośrodka określa statut.

2. Statut ośrodka publicznego nie może być sprzeczny z ramowym statutem stanowiącym załącznik do niniejszego rozporządzenia.

§ 6. 1. Ośrodki prowadzone przez kuratorów oświaty są placówkami o zasięgu wojewódzkim. Jednak na podstawie porozumienia pomiędzy kuratorami oświaty ośrodek może swoim działaniem objąć więcej niż jedno województwo.

2. Ośrodki, o których mowa w ust. 1, są jednostkami budżetowymi i prowadzą gospodarkę finansową i materiałową na zasadach określonych dla tych jednostek.

3. Ośrodki, o których mowa w ust. 1, używają pieczęci i tablicy urzędowej według wzoru „Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy w”.

§ 7. 1. Kurator oświaty wyznacza na swoim terenie działania ośrodek, który prowadzi bank danych o dzieciach i kandydatach do zastępczych form opieki i wychowania rodzinnego.

2. Ośrodki działające na terenie województwa są zobowiązane do bieżącego przekazywania ośrodkowi, o którym mowa w ust. 1, informacji o dzieciach wymagających zastępczych form opieki i wychowania rodzinnego oraz kandydatach zakwalifikowanych do sprawowania zastępczych form opieki i wychowania rodzinnego.

§ 8. 1. Bank danych, o którym mowa w § 7 ust. 1, zawiera następujące informacje:

- 1) o dziecku — dane osobowe, adres zamieszkania, dane o sytuacji prawnej i rodzinnej, informacje o stanie zdrowia i rozwoju, inne informacje i wyniki badań,
- 2) o kandydatach do sprawowania zastępczej formy wychowania rodzinnego — dane osobowe, adres zamieszkania, stan cywilny, wykształcenie, zawód, miejsce pracy, wykonywane zajęcie, stan majątkowy, informacje dotyczące stanu zdrowia oraz inne informacje i wyniki badań.

2. Dane, o których mowa w ust. 1, są poufne i mogą być udostępniane jedynie:

- 1) kuratorom oświaty,
- 2) innym ośrodkom,
- 3) sądom i prokuraturom.

3. Dane o osobach wymienionych w ust. 1 pkt 2 mogą być wprowadzane do banku danych wyłącznie za ich zgodą.

§ 9. 1. Ośrodek, który wykorzystał wszystkie możliwości pozyskania kandydatów do zastępczych form wychowania rodzinnego w rejonie swego działania bez pozytywnego rezultatu w terminie do 3 miesięcy od daty przyjęcia zgłoszenia, przekazuje informacje o dziecku do centralnego banku danych, prowadzonego przez ośrodek wyznaczony przez Ministra Edukacji Narodowej, który pośredniczy w pozyskaniu właściwych kandydatów.

2. Jeśli w terminie następnych 3 miesięcy od daty zgłoszenia ośrodek pośredniczący nie pozyska dla dzieci kandydatów do odpowiedniej opieki zastępczej w kraju, dziecko może być zakwalifikowane do przysposobienia związanego z przeniesieniem do innego kraju.

3. Kwalifikowanie, o którym mowa w ust. 2, przeprowadza wyłącznie ośrodek wyznaczony przez Ministra Edukacji Narodowej.

4. Przed zakwalifikowaniem, o którym mowa w ust. 2, ośrodek nie może ujawnić informacji o dziecku kandydatom do przysposobienia związanego z przeniesieniem dziecka do innego kraju oraz umożliwiać tym kandydatom kontaktu z dzieckiem.

§ 10. Ośrodki publiczne wykonują swoje zadania nieodpłatnie.

§ 11. 1. Zasady odpłatności za usługi świadczone przez ośrodki niepubliczne określają organy prowadzące te ośrodki, z tym że wysokość odpłatności nie może przewyższać kosztów faktycznie poniesionych w danej sprawie.

2. Ośrodki niepubliczne mogą otrzymywać dotacje na częściowe pokrycie kosztów działalności, na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

§ 12. Współpracę z licencjonowanymi przez rządy innych państw organizacjami lub ośrodkami adopcyjnymi w dziedzinie przygotowania dzieci polskich do przysposobienia związanego z przeniesieniem do innego kraju może

prowadzić ośrodek upoważniony przez Ministra Edukacji Narodowej.

§ 13. 1. Ośrodki niepubliczne działające w dniu wejścia w życie rozporządzenia mogą być nadal prowadzone na dotychczasowych zasadach w okresie do dnia 31 grudnia 1993 r.

2. W terminie wymienionym w ust. 1 podmioty prowadzące ośrodki, o których mowa w ust. 1, są obowiązane uzyskać wpis do ewidencji, o którym mowa w § 3 ust. 3.

§ 14. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Edukacji Narodowej: *Z. Flisowski*

Załącznik do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 sierpnia 1993 r. (poz. 394)

RAMOWY STATUT PUBLICZNEGO OŚRODKA ADOPCYJNO-OPIEKUŃCZEGO

§ 1. 1. Publiczny ośrodek adopcyjno-opiekuńczy, zwany dalej „ośrodkiem”, realizuje cele i zadania określone w rozporządzeniu, a w szczególności:

- 1) umożliwia umieszczenie dzieci osieroconych i opuszczonych w zastępczych formach wychowania rodzinnego,
- 2) pomaga kandydatom na rodziców zastępczych w dokonaniu świadomego przyjęcia dziecka do rodziny i obowiązków związanych ze sprawowaniem rodzinnej opieki zastępczej,
- 3) usprawnia przepływ informacji o dzieciach oczekujących na objęcie zastępczymi formami wychowania rodzinnego,
- 4) wspomaga w rozwiązywaniu problemów wynikających ze sprawowania opieki nad dzieckiem: rodziców zastępczych, pracowników rodzinnych domów dziecka i inne osoby sprawujące opiekę w zastępczych formach wychowania rodzinnego oraz niewygodne rodziny naturalne,
- 5) udziela pomocy prawnej i wsparcia psychologicznego kobietom ciężarnym,
- 6) prowadzi działalność zmierzającą do podtrzymywania więzów rodzinnych,
- 7) prowadzi poradnictwo i udziela pomocy pedagogicznej rodzinom przysposabiającym, zastępczym i rodzinnym domom dziecka oraz prowadzi pośrednictwo adopcyjne i pomoc w zakresie przygotowywania wniosków do sądu o przysposobienie.

2. W celu realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, ośrodek prowadzi:

- 1) poradnictwo pedagogiczne i psychologiczne,
- 2) działalność edukacyjną i informacyjną, upowszechniającą zastępcze formy wychowania rodzinnego,
- 3) badania psychologiczne i pedagogiczne kandydatów na rodziców zastępczych oraz dzieci kwalifikowanych do zastępczych form wychowania rodzinnego,
- 4) wywiady środowiskowe,
- 5) zajęcia przygotowawcze, wspierające i terapeutyczne dla kandydatów na rodziców zastępczych, pracowników rodzinnych domów dziecka oraz innych osób sprawujących opiekę w zastępczych formach wychowania rodzinnego,

a ponadto:

- 6) wnioskuje o umieszczenie dziecka w zastępczych formach wychowania rodzinnego,
- 7) wydaje opinie o kandydatach na rodziców zastępczych lub pracowników rodzinnych domów dziecka, o dzieciach oczekujących na umieszczenie w zastępczej formie wychowania rodzinnego,
- 8) powiadamia sąd opiekuńczy o okolicznościach, które uzasadniają wszczęcie z urzędu postępowania opiekuń-

czego, oraz na żądanie sądu udziela opinii w sprawach o przysposobienie.

3. Statut ośrodka powinien szczegółowo określać sposób realizacji zadań, w szczególności w zakresie:

- 1) pozyskiwania, gromadzenia, wykorzystywania i zabezpieczania informacji o osobach korzystających z usług ośrodka,
- 2) zasad i organizacji współpracy z kandydatami na rodziców zastępczych oraz z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi,
- 3) organizacji poradnictwa bezpośredniego i anonimowego,
- 4) zachowania tajemnicy w sprawach rodzinnych, będących przedmiotem działalności ośrodka,
- 5) wydawania opinii, prowadzenia i przechowywania dokumentacji.

4. Statut ośrodka powinien zawierać zakaz ujawniania informacji o dziecku kandydatom do przysposobienia związanego z przeniesieniem dziecka do innego kraju oraz umożliwiania tym kandydatom kontaktu z dzieckiem do czasu zakwalifikowania dziecka do przysposobienia przez ośrodek upoważniony przez Ministra Edukacji Narodowej.

§ 2. Ośrodek współpracuje z:

- 1) placówkami opiekuńczo-wychowawczymi i resocjalizacyjnymi, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i specjalistycznymi oraz innymi placówkami zajmującymi się problemami wychowania i opieki nad dzieckiem,
- 2) sądami rodzinnymi, ośrodkami diagnostyczno-konsultacyjnymi,
- 3) ośrodkami pomocy społecznej,
- 4) zakładami opieki zdrowotnej,
- 5) organizacjami społecznymi i kościelnymi.

§ 3. 1. Organami ośrodka są:

- 1) dyrektor ośrodka,
- 2) społeczna rada ośrodka, jeśli została utworzona.

2. Statut ośrodka określa kompetencje organów oraz zasady i tryb podejmowania rozstrzygnięć w sprawach umieszczania dzieci w rodzinach adopcyjnych i zastępczych.

§ 4. 1. Ośrodek czynny jest cały rok kalendarzowy.

2. Czas pracy ośrodka ustala dyrektor ośrodka, z uwzględnieniem godzin otwarcia dogodnych dla osób korzystających z usług ośrodka.

§ 5. Szczegółową organizację pracy określa statut ośrodka.

§ 6. 1. Z zastrzeżeniem ust. 2, w ośrodku można zatrudniać:

- 1) pracowników pedagogicznych: dyrektora, psychologa i pedagoga,
- 2) specjalistów z zakresu: prawa, medycyny, socjologii itp.,
- 3) pracowników ekonomicznych, administracyjnych i obsługi.

2. Ośrodek powinien stale zatrudniać co najmniej dwóch pracowników, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, w tym co najmniej jednego z kwalifikacjami pedagogicznymi.

3. Ośrodek powinien zapewnić sobie stałą współpracę specjalistów z zakresu prawa i medycyny.

4. Zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników ośrodka określają odrębne przepisy.

§ 7. 1. Pracownicy ośrodka, wykonując zadania zgodnie z powierzonym zakresem, odpowiadają za jakość i wyniki pracy w sprawach, które prowadzą, oraz za przestrzeganie tajemnicy w sprawach rodzinnych, będących przedmiotem działalności ośrodka.

2. Statut ośrodka określa zakres zadań poszczególnych pracowników.

§ 8. Ośrodek prowadzi następującą dokumentację:

- 1) dotyczącą kandydatów na rodziców zastępczych, pracowników rodzinnych domów dziecka i innych zastępczych form wychowania rodzinnego,
- 2) dzieci kwalifikujących się do umieszczenia w zastępczej formie wychowania rodzinnego

oraz:

- 3) ewidencję rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i innych zastępczych form wychowania rodzinnego,
- 4) bank danych,
- 5) księgę protokołów rady ośrodka,
- 6) plany pracy, sprawozdania, analizy i opracowania statystyczne.

§ 9. Ośrodek jest jednostką budżetową i prowadzi gospodarkę finansową i materiałową na zasadach określonych dla tych jednostek.

§ 10. Ośrodek używa pieczęci i tablicy urzędowej według wzoru: „Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy w”.